



København 3. januar 2022

Til Sundhedsministeriet

Hørings svar vedrørende redegørelse til Folketinget om anvendelsen af epidemiloven

Sundhedsministeriet har med brev af 1.12.2021 genudsendt redegørelsen i offentlig høring med anmodning om eventuelle bemærkninger senest d. 5. januar 2022.

Det fremgår af høringsbrevet, at regeringen løbende vil opsamle viden og erfaringer med lovens anvendelse med henblik på at udarbejde en redegørelse om de gjorte erfaringer, som sendes til Folketinget og Epidemikommissionen inden udgangen af oktober 2021. Redegørelsen vil kunne danne grundlag for videre drøftelser i Folketingets Epidemiudvalg om behovet for eventuel revision af loven. Redegørelsen oversendtes til Folketing og Epidemikommissionen d. 29. oktober 2021.

Dansk Samfundsmedicinsk Selskab (DASAMS) takker for muligheden for at bidrage til erfaringsopsamlingen via denne offentlige høring.

Vedr. Offentlig høring

I relation til den her foreliggende offentlige høring vil Selskabet generelt tilkendegive, at man finder det uhyre vigtigt og væsentligt, at der herved kan fremkomme synspunkter og erfaringer ikke alene fra de ministerier m.fl., som er hørt i forbindelse med den foreliggende evalueringsrapport, men også fra bredere kredse af brugere og modtagere af de beslutninger mv., som hidtil er foretaget med baggrund i epidemiloven.

Selskabet har herudover konstateret, at det fremgår af evalueringsrapporten, at en lang række beslutninger mv., der er foretaget i henhold til loven, ikke har været genstand for offentlig høring. DASAMS har forståelse for, at dette kan være nødvendigt, når der er behov for særlig hurtig handling, men kan også konstatere, at det tilkendegives, at dette meget ofte skyldes procedurer og regler mv., som er fastsat i loven, og som fremstår uhensigtsmæssige og unødvendige. Eksempelvis bestemmelsen om fastsættelsen af varigheden af restriktioner for kun fire uger ad gangen og beslutning om decentral udformning af bekendtgørelser for hvert ministerområde.

Vedr. evaluering

I sit hørings svar af 15. januar 2021 om epidemiloven tilkendgav DASAMS, at man fandt det meget vigtigt og væsentligt, at der blev foretaget en grundig evaluering af alle erfaringer vedrørende den pågående epidemi, og at epidemiloven vurderedes bl.a. i relation hertil, herunder med hensyn til sundhedsfaglig effektivitet, proportionalitet og handlemuligheder, fx senest to år efter lovens i krafttræden.

DASAMS finder det således konstruktivt, at man har udarbejdet den foreliggende evaluering. Selskabet skal imidlertid bemærke, at denne evaluering alene kan anses for en første del af en samlet evaluering. Den er foretaget meget tidligt, efter loven alene har virket i knap otte måneder, og således kan den kun vurdere lovens eventuelle hensigtsmæssighed og problemer/mangler i relation til enkelte faser i et epidemiforløb.

Endvidere er evalueringen foretaget på et tidspunkt, hvor den pågående epidemi på ingen måde kan anses for overstået, hvor smittetallet med Deltavarianten igen var stigende, og hvor man ikke havde erfaringer med effektiviteten af vacciner i relation til varighed af immunitet mv. Endvidere er evalueringsrapporten udarbejdet, før Omikronvarianten udløste en ny bølge af smitte, og dermed yderligere afslører nye særlige udfordringer i relation til, om loven generelt opfylder sit formål. Ligeledes er det endnu for tidligt at foretage en samlet vurdering af resultatet af den konkrete samlede indsats og handlinger i relation til den fortsat pågående pandemi. DASAMS finder både evaluering af lovens generelle hensigtsmæssighed og evaluering af det konkrete handlingsforløb af COVID-19 epidemien meget væsentlige.

Evalueringsredegørelsen kan således ikke betragtes som den nødvendige grundige analyse af epidemi-lovens generelle hensigtsmæssighed, men alene som en indledende status over hidtidige umiddelbare indhentede erfaringer. Set i det lys finder DASAMS dog evalueringsredegørelsen og tilkendegivelserne heri meget relevante mhp. at effektivisere og forenkle visse dele af epidemi-lovens bestemmelser, hvilket Selskabet således kan anbefale ikke afventer endelige evalueringer, men gennemføres allerede på nuværende tidspunkt.

DASAMS anbefaler herudover, at det bestemmes i loven, at der i de kommende år skal foretages regelmæssig tilbagevendende evaluering af lovgivning og konkrete handlinger mhp. at kunne optimere epidemi-lovens generelle anvendelighed.

Vedr. Epidemikommissionen og Epidemiudvalget samt samarbejdet med ministerierne

I den nugældende epidemilov blev der foretaget adskillige meget væsentlige nydannelser/ændringer med hensyn til ansvaret for forebyggende tiltag og foranstaltninger mod udbredelse af smitsomme sygdomme blandt andet i relation til indførelse af begrebet 'samfundskritisk sygdom' samt endvidere vedrørende Epidemikommissionens og Folketingets Epidemiudvalgs funktion, rolle og sammensætning.

Selskabets udtrykte via LVS i sit høringssvar af 15. januar 2021 en række bekymringer og betænkeligheder vedr. lovens opgavefordeling mellem disse instanser samt vedr. sammensætningen heraf. Selskabet fandt det således stærkt bekymrende, at den sundhedsfaglige ekspertise ikke alene var i absolut mindretal i Epidemikommissionen, men at det herudover fremstår ret uklart, hvilke kompetancer og forpligtelser de centrale sundhedsmyndigheder, især Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut, har i relation til hurtigt og effektivt at kunne handle sundhedsfagligt adækvat, især ved behov for en tidlig indsats på sundhedsfagligt grundlag. (Høringssvar af 15. januar 2021 fremgår her:

https://www.dasams.dk/media/tfihtdx4/20210115-h%C3%B8ringssvar-til-andet-udkast-til-ny-epidemilov_dasams.pdf).

Selskabet finder fortsat denne bekymring vigtig og relevant ud fra et sundhedsfagligt- og folkesundhedsperspektiv. Således har den forløbne tid vist, at tidlige sundhedsfaglige udmeldinger vedr. forventninger og prognoser om epidemiens udvikling indimellem ikke i tilstrækkeligt omfang har opnået den hensigtsmæssige synlighed og tyngde i relation til andre hensyn. Det har blandt andet bevirket, at hensigtsmæssige lettere smittereducerende forebyggende foranstaltninger ikke er blevet iværksat på optimale tidspunkter, men først når smittetrykket allerede var blevet højt. Derfor blev det nødvendigt med yderligere og

stærkere foranstaltninger og restriktioner. I dette perspektiv finder Selskabet, at der ikke i tilstrækkeligt omfang er anvendt den epidemiologiske og samfundsmedicinske viden og historiske erfaring om pandemiers forløb, herunder flerårige varighed, årstidsvariation, bølger mv.

DASAMS anerkender, at den samlede Epidemikommission i sit eget høringssvar fremhæver, at kommissionen indeholder en fornuftig balance mellem den nødvendige bredde i sammensætningen og den nødvendige operationelle funktionalitet. Selskabet er som udgangspunkt enig i, at der både bør være ekspertise fra forskellige relevante områder, samt at epidemikommissionen ikke skal være for stor. Imidlertid finder Selskabet det uigennemsigtigt og uklart i redegørelsen, om den konkrete sammensætning giver tilstrækkeligt sundhedsfaglig tyngde i kommissionen og dennes rådgivning. Selskabet finder således, at en grundig uafhængig forskningsmæssig analyse af Epidemikommissionens funktion og samspillet mellem denne og det politiske Epidemiudvalg samt ministerierne bør indgå som en vigtig del af den samlede evaluering.

DASAMS konstaterer, at det er erfaringen at forelæggelsen for Epidemikommissionen generelt har fungeret tilfredsstillende, men at procedurer og regler er tunge, ressourcekrævende og med frister, som det er vanskeligt at overholde. At dette dog ofte også skyldes, at den politiske afklaring af reglernes indhold ofte foreligger sent, og at der på nogle områder forelægges et meget stort antal sager. I den forbindelse fremgår det blandt andet, at der forelægges mange konkrete og enkeltstående påbud, fx fra Styrelsen for Patient-sikkerhed, som bør kunne erstattes af mere generel og overordnet rådgivning. En ændring i loven herom foreslås i evalueringsrapporten at kunne overvejes. DASAMS støtter, at en sådan ændring foretages.

Blandt forslag vedr. erfaringer om Epidemikommissionens funktion foreslås, at indstillinger fra Epidemikommissionen fremover offentliggøres på Epidemikommissionens hjemmeside i stedet for som nu på det enkelte ministeries hjemmeside. Derved vil man kunne finde disse indstillinger ét samlet sted. DASAMS finder et sådant forslag hensigtsmæssigt.

Det fremgår, at Epidemikommissionen oplever i for høj grad at modtage ressortspecifikke anmodninger fra de enkelte ministerier fremfor at modtage samlede koordinerede anmodninger om indførelse af restriktioner mv., hvilket har medført, at det har været vanskeligt for kommissionen at have overblik over reglerne.

Da udarbejdelsen af bekendtgørelser er henlagt til hvert ressortministerium, er det vanskeligt for brugere og modtagere at opnå overblik og kendskab til restriktionerne. Samtidig kan det også for Epidemikommissionen være uklart, om der foreligger den relevante parallelitet på tværs i rådgivningen. En ændring til en overordnet samlet indhentning af kommissionens rådgivning vil derfor være relevant.

Det er således blevet fremhævet at de mange enslydende bekendtgørelser fra de enkelte ressortministerier vedr. fx arealkrav, coronapas og nedlukninger skaber formidlingsmæssige udfordringer for både myndigheder og borgere, fordi regelgrundlaget har været så fragmenteret. Antallet af COVID-19-relaterede bekendtgørelser udgjorde alene i 2021 indtil 1. oktober 750 bekendtgørelser. En ændring i epidemilovens §32 forekommer både hensigtsmæssig og nødvendig forenkling.

Generelt i forbindelse med evalueringsrapporten finder Selskabet de tilkendegivelser og overvejelser, der fremsættes heri relevante. DASAMS skal især anbefale opfølgning på overvejelserne vedr. ændringer i de bestemmelser, vi har fremhævet og forholdt os til i denne skrivelse, jf. sammenfatningens afsnit om:

- *Offentlig høring*
- *Fastsættelse af restriktioner for 4 uger ad gangen*
- *Den decentrale ressortfordeling ved fastsættelse af visse restriktioner*
- *Automatiske nedlukninger*
- *Fokus på regelforenkling*

DASAMS kan samtidig konstatere på baggrund af den foretagne evalueringsproces, at der især er fokus på administrative problemer og vanskeligheder og i mindre grad på om lovens forskellige bestemmelser i tilstrækkelig grad opfylder sit egentlige formål. Selskabet anerkender, at dette kan være vanskeligere at vurdere i lyset af den korte tidsperiode, hvilket er baggrunden for Selskabets anbefaling af yderligere evaluering indskrives i selve loven.

Med venlig hilsen

Dorthe Goldschmidt
Speciallæge i samfundsmedicin
Formand for DASAMS

Cc: LVS